

Vindt de rechter bomen wel belangrijk?

Jilles van Zinderen

Nederlandse Boominfodag, 7 maart 2024

Inhoudsopgave

- H.1 Wanneer ben je aansprakelijk?
- H.2 "Plakoksel"
- H.3 "Zutphense tak"
- H.4 Verschillen

5 voorwaarden van de onrechtmatige daad

1 Onrechtmatigheid in algemene zin;
Schade door bomen? Nalaten van voldoende zorg

ZORGPLICHT In acht te nemen zorgvuldigheidsnormen
Regulier onderhoud en regelmatige controle, eventueel actie;

2 Schuld/toerekenbaarheid aan de dader;

3 Schade;

4 Causaliteit;
Denk de onrechtmatige gedraging eens weg

5 Relativiteit.

In acht te nemen zorgvuldigheid

Benadeelde moet aantonen dat boomeigenaar verwijtbaar onvoldoende zorg heeft besteed aan de tak/boom

(Kelderluik arrest, HR 5 november 1965, NJ 1966/136)

- Hoe waarschijnlijk is de niet-inachtneming van de vereiste oplettendheid en voorzichtigheid?
- Hoe groot is de kans dat daaruit ongelukken uit gaan ontstaan?
- Hoe ernstig kunnen de gevolgen zijn?
- Hoe bezwaarlijk zijn de te nemen veiligheidsmaatregelen?

In acht te nemen zorgvuldigheid

Algemene zorgvuldigheid

Voldoende zorg voor boom (of tak):

Uitgangspunt

Rechtbank Arnhem 21 december 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BV1587

- Regulier onderhoud (snoeien, opkronen?);
- Regelmatige visuele controle op uitwendige gebreken (BVC/VTA/ISA/Etc.);

Onderzoek

- Wanneer uitwendige gebreken zijn geconstateerd;
- Wanneer andere gebreken bekend hadden moeten zijn (slechte kweek, massaria);
- Stabiliteitsmeting, inwendig onderzoek;
- Bij bekendheid met gebreken of te grote risico's, voldoende maatregelen

H.2 de Plakoksel zaak

- Tak van 12 meter lang, 22 cm diameter breekt op 28 mei 2000 uit tijdens zwaarste storm in 140 jaar. Valt op auto en de bestuurder raakt 100% arbeidsongeschikt.
- Bestuurder stelt eigenaar (Provincie Gelderland) aansprakelijk voor schade.
- De uitgebroken tak was “behept” met een plakoksel;
- Algemeen:
 - Je draagt je eigen schade tenzij...
 - De eiser moet hier bewijzen
 - Partijen bepalen de omvang van het debat

Rechtbank Gelderland (Arnhem)

4 november 2009, ECLI:NL:RBARN:2009:BK3988

- Slachtoffer: eigenaar heeft zorgplicht geschonden. Geen goede controle en onderhoud: Boom had zichtbare plakksel. Tak had voorzien moeten worden van kroonanker of preventief verwijderd moeten worden. Kosten daarvan wegen niet op tegen risico ernstige schade;
- Provincie ontkent en betwist

Rechtbank Gelderland (Arnhem)

4 november 2009, ECLI:NL:RBARN:2009:BK3988

Rb: Door Provincie in acht te nemen zorgvuldigheidsnorm strekt tot bescherming tegen al te gevaarlijke situaties, waaruit schade aan personen kan voortvloeien

Kelderluik:

- hoe waarschijnlijk is kans uitscheuren plakoksel?
- Hoe groot is dan kans op ongeluk?
- Wat is de ernst van gevolgen van zo'n ongeluk?
- Hoe bezwaarlijk zijn veiligheidsmaatregelen?

Oftewel: Provincie hoeft niet ten koste van alles alle schade te voorkomen

Rechtbank Gelderland (Arnhem)

4 november 2009, ECLI:NL:RBARN:2009:BK3988

Rb: bomen brengen risico's met zich mee. Ook gezonde bomen en takken kunnen omvallen of uitbreken, helemaal bij (zware) storm.

Plakksel maakt risico groter maar niet alle plakksels breken uit en niet alle gezonde takken blijven zitten.

In casu, 30 jaar oude plakksel, 20 jaar kans op uitbreken, drie eerdere stormen overleefd.

Kans op uitbreken vergeten plakksel gering groter dan gezonde tak.

Aangenomen moet worden dat er een in brede maatschappelijke kring erkend zwaarwegend belang is van het met het oog op de kwaliteit van leefomgeving en natuurbehoud instandhouden van het hiervoor bedoelde bomenbestand. Als de kosten van kroonverankering als veiligheidsmaatregel heel hoog gaan oplopen zodat beheerders van bomenbestanden die kosten niet langer kunnen dragen, zouden de veiligheidsmaatregelen op grootschalige kap uitdraaien.

Niet verankeren of verwijderen van deze plakksel was niet onzorgvuldig. Ongelukkige samenloop van omstandigheden. Vordering afgewezen.

Rechtbank Gelderland (Arnhem)

4 november 2009, ECLI:NL:RBARN:2009:BK3988

Rb: bomen brengen risico's met zich mee. Ook gezonde bomen en takken kunnen omvallen of uitbreken, helemaal bij (zware) storm.

Plakoksel maakt risico groter maar niet alle plakoksels breken uit en niet alle gezonde takken blijven zitten.

In casu, 30 jaar oude plakoksel, 20 jaar kans op uitbreken, drie eerdere stormen overleefd.

Kans op uitbreken vergeten plakoksel gering groter dan gezonde tak.

Alle vergeten plakoksels verankeren of verwijderen kost kapitalen of gaat ten koste van heel veel bomen en die zijn belangrijk voor kwaliteit leefomgeving en natuurbehoud.

Niet verankeren of verwijderen van deze plakoksel was niet onzorgvuldig. Ongelukkige samenloop van omstandigheden. Vordering afgewezen.

Gerechtshof Arnhem/Leeuwarden (Arnhem)

- Kans op uitbreken plakksel weliswaar groter maar niet zoveel dat bij iedere plakksel maatregelen genomen moeten worden.
- Verankering voor alle plakksels is niet gebruikelijk en kostbaar en geeft geen garantie.
- Verwijderen is disproportioneel.
- Dat tak bij storm waarschijnlijk zou uitscheuren kan niet worden geconcludeerd.
- Vordering afgewezen.

Advocaat-generaal bij Hoge Raad

31 mei 2013, ECLI:NL:PHR:2013:19

- Het komt aan op de Kelderluik criteria.
- Voorzichtig zijn met het aannemen van aansprakelijkheid bij laten bestaan van kleine kansen op schade.
- Slachtofferbescherming is een groot goed, maar let op gevolgen aansprakelijkheid.
- Wellicht hadden de plakoksel in jeugdfase verwijderd moeten worden.
- Er worden geen voorzorgsmaatregelen verwacht voor dergelijke uitzonderlijke storm.
- Advies: cassatieberoep verwerpen
- En dat doet de HR op 12 juli 2013, ECLI:NL:HR:2013:102

H.3 De Zutphense Tak

Bij bekendheid met gebrek of te grote risico's

24 februari 2015 VTA-inspectie:

Matige conditie, holte in stam, inrotting, zadelzwam, beginnende bloedingsziekte

Advies: Risicoboom, nader onderzoek binnen drie maanden

Meer dan drie maanden later meldt een derde de slechte conditie.

Gemeente kijkt zelf nog eens. Conclusie: gevaarlijke boom

Advies/besluit: kap over een half jaar

Tak breekt uit en veel (letsel)schade

H.3 De Zutphense Tak

Rechtbank Zutphen 4 januari 2019, ECLI:NL:RBGEL:2019:8

Rb: onvoldoende zorg.

Advies van boomveiligheidscontroleur om binnen drie maanden nader onderzoek te doen niet opgevolgd.

Tweede visuele inspectie door minder ervaren inspecteur is geen nader onderzoek.

De gemeente had meer moeten doen, zeker nu leken, konden zien dat het niet goed ging met de boom.

De gemeente had juist extra zorgvuldig moeten zijn omdat er zich vaak veel mensen nabij en onder de boom bevonden.

Causaal verband?

H.3 De Zutphense Tak

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 april 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:3428

"De Gemeente had doortastender moeten optreden: in plaats van te volstaan met (wederom) een visuele inspectie, had zij diepgaander onderzoek moeten verrichten ... en mede aan de hand daarvan passende (veiligheids)maatregelen moeten treffen."

Noodkap afdoende veiligheidsmaatregel

Maar ook minder verstrekkende maatregelen mogelijk: tijdelijk verplaatsen van de opstapplaats van de fluisterboot en/of het afzetten van het gebied rondom de boom.

H.3 De Zutphense Tak

Parket bij de Hoge Raad 28 mei 2021, ECLI:NL:PHR:2021:559

Hoge Raad 19 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1722

Bekrachtiging arrest gerechtshof

Verschillen Plakoksel en Zutphense tak

Kelderluik criteria

- Hoe waarschijnlijk is de niet-inachtneming van de vereiste oplettendheid en voorzichtigheid?

Plakoksel: Laag, maar in casu storm

ZT: laag

- Hoe groot is de kans dat daaruit ongelukken uit gaan ontstaan?

Plakoksel: laag

ZT: hoog

- Hoe ernstig kunnen de gevolgen zijn?

Plakoksel: ernstig

ZT: ernstig

- Hoe bezwaarlijk zijn de te nemen veiligheidsmaatregelen?

Plakoksel: bezwaarlijk

ZT: niet erg bezwaarlijk

Vindt de rechter bomen wel belangrijk? Soms wel

Plakoksel zaak:

“Aangenomen moet worden dat er een in brede maatschappelijke kring erkend zwaarwegend belang is van het met het oog op de kwaliteit van leefomgeving en natuurbehoud instandhouden van het hiervoor bedoelde bomenbestand.”

In zaken omgevingsvergunning voor activiteit vellen, maar vaak wint ander belang
Rechtbank Midden-Nederland 10-1-2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:41

“De rechtbank is van oordeel dat niet is gebleken van een situatie waarin een zwaarwegend maatschappelijk belang zwaarder weegt dan duurzaam behoud van de beschermwaardige bomen en vernietigt het bestreden besluit...”

Vindt de rechter bomen wel belangrijk? Soms wel

Soms in burengeschillen:

Rechtbank Gelderland 17 april 2013, ECLI:NL:RBGEL:2013:CA0027

“Nederland is een dichtbevolkt land en rond woonhuizen geplante bomen komen veelal het leefklimaat ten goede, zodat bomen ook het algemeen belang dienen, hetgeen wordt onderstreept door het feit dat voor het kappen of rooien van bomen veelal een vergunning is vereist. [eisers] heeft bovendien geen recht op onbeperkte toetreding van zonlicht, terwijl hij zelf ook hoge bomen in zijn tuin heeft staan.”

Rechtbank Overijssel 20 september 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:3646

“deze kastanjeboom kan vanwege de ouderdom en haar omvang worden aangemerkt als een gezichtsbepalende bijzondere boom die bovendien mede bepalend is voor het straatbeeld en in die zin op een zekere wijze onderdeel uitmaakt van de groenstructuur in het centrum van Enter”

Vindt de rechter bomen wel belangrijk? Soms wel

- www.bomenrecht.nl
- jilles@monte.legal
- LinkedIn: <http://nl.linkedin.com/in/vanzinderen>
- X: [@bomenrecht](https://twitter.com/bomenrecht)